

JUHLAJULKAISU

AARNE NUORVALA

1912 · 18/4 · 1982

SUOMALAINEN LAKIMIESYHDISTYS

Vammala 1982, Vammalan Kirjapaino Oy

ISBN 951-855-049-2

ISSN 0356-7222

978-951-855-871-5 (PDF)

Hovioikeuden ”pakkosuullisesta” (OK 26:8)

I. Tammikuun 1 päivänä 1979 voimaantulleella lailla (31.8.1978/661) uudistettiin keskeisimmät muutoksenhakua hovioikeuteen ja muutoksenhakuasioiden käsittelyä hovioikeudessa koskevat oikeudenkäymiskaaren säännökset. Tuossa yhteydessä otettiin myös askel monien prosessualistien jo vuosikymmenien ajan suosittelemaan suuntaan, kohden hovioikeusprosessin suullisuutta ja välittömyyttä. Suullinen käsittely säädettiin eräin edellytyksin pakolliseksi, minkä lisäksi pyrittiin hovioikeudessa tapahtuvan välittömän käsittelyn hyväksi muuttamaan vallinnutta käytäntöä, jonka mukaan hovioikeudet säännönmukaisesti palauttivat muutoksenhakuasian alioikeuteen, milloin uutta selvitystä oli siihen esitettävissä. Viimeksi mainittu pyrkimys ei tosin saanut nimenomaista ilmaisua lakitekstissä, mutta tarkoitus on selkeästi lausuttu julki lakiesityksen perusteluissa: »Toisaalta asioita usein palautetaan alioikeuteen lisätodistelun vastaanottamista varten. Tällaisesta käytännöstä tulisi mahdollisimman suuressa määrin luopua» (Hall es 184/1977 vp s 28).

Suullista käsittelyä koskeva yleissäännös sisältyy oikeudenkäymiskaaren 26 luvun 7 §:n 1 momenttiin (Hall es 26:9¹), jonka mukaan »hovioikeus toimittaa tarvittaessa suullisen käsittelyn». Lainkohdan mukaan hovioikeus ratkaisee kysymyksen suullisen käsittelyn toimeenpanemisesta viran puolesta ja siis periaatteessa riippumatta siitä, onko joku asianosaisista sitä pyytänyt. Huolimatta lainsäätäjän suullisten käsittelyjen lisäämiseen ja vastaavasti palauttamisten vähentämiseen tähtäävästä pyrkimyksestä säännöstä ei mielestäni tule ymmärtää ja soveltaa ikäänkuin suullinen käsittely »tarvittaessa» aina olisi ainoa tai edes oikea vaihtoehto. Suullinen käsittely hovioikeudessa ei saata eikä saa korvata alioikeuskäsittelyä. Se voi olla ainoastaan viimeksi mainittua täydentävää menettelyä. Muuten asianosaisilta riistetään se osa oikeusturvaa, joka heille on tarkoitettu oikeusastejärjestyksellä taata. Alioikeuskäsittelyn puutteellisuus saat-

taa näin ollen johtaa jutun palauttamiseen, vaikka nähtäisiinkin, että puutteellisuus sinänsä olisi korjattavissa hovioikeuden suullisella käsittelyllä.

Myös hallituksen esityksen mukaan olisi suullinen käsittely tullut toimittaa hovioikeuden harkinnan mukaan »tarvittaessa». Lisäksi olisi vastaajan henkilökohtainen kuuleminen tullut pakolliseksi eräissä tapauksissa: »Rikosasiassa, jossa syyte on alioikeudessa kokonaan hylätty, hovioikeus ei saa vastaajaa henkilökohtaisesti kuulematta tuomita hänelle vankeusrangaistusta tai viraltapanoa» (Hall es 26: 7¹). Säännösehdotuksen 2 momentin mukaan rangaistus olisi ilman henkilökohtaista kuulemistakin saatu tuomita, mikäli vastaajaa olisi henkilökohtaisesti kuultu alioikeudessa ja hän olisi jäänyt kutsusta huolimatta saapumatta asian käsittelyyn tai kutsua ei olisi saatu hänelle toimitetuksi. Esitetyssä muodossaan tämä säännös olisi — mitä vastaajan henkilökohtaisen kuulemisen edellytyksiin tulee — ollut suhteellisen yksiselitteinen ja selkeä. Se olisi myös ollut hyvin sopu-soinnussa esityksen muiden rikosasian vastaajan kuulemistakin koskevien säännösten kanssa.

Lakivaliokunta kuitenkin totesi säännösehdotuksen osalta melkoisen tylästi: »Valiokunta ei pidä säännöstä onnistuneena ja ehdottaa sen poistettavaksi» (LaVM no 6 1978 vp s 3). Säännös korvattiin 26 luvun nykyisellä 8 §:llä, joka kokonaisuudessaan kuuluu näin:

»Hovioikeus ei saa näytön uudelleen arvioimisen perusteella muuttaa alioikeuden rangaistusvaatimuksesta tekemää ratkaisua toimittamatta 7 §:ssä tarkoitettua suullista käsittelyä, ellei kysymys ole vain sakosta taikka ellei suullinen käsittely, ottaen erityisesti huomioon rikosasian (lakikirjassa tosin: »rikosasiain») vastaajan oikeusturva, ole ilmeisesti tarpeeton».

Vaikka ei ole syytä epäillä hovioikeuksien halua ja kykyä ymmärtää säännöksen oikeata tarkoitusta ja toimia sen mukaisesti, antaa lainkohdan rakenne aihetta lievään kritiikkiin. Kun säännös määrää, että hovioikeus ei saa tehdä b ellei se ensin tee a, on luonnollisesti — kun a aiheuttaa melkoisesti vaivaa — joissakin tilanteissa mahdollinen se reaktio, että ei sitten tehdä b, vaan sanotaan »ei syytä» tai annetaan sakkoa. Lainkohdan selkeys tuskin olisi siitä kärsinyt, että se olisi kirjoitettu kiellon sijasta kehottavaan muotoon: jos hovioikeus havaitsee, että jutussa olisi tehtävä b, sen tulee tehdä (myös) a. Eli: mikäli hovioikeus havaitsee, että alioikeuden rangaistusvaatimuksesta tekemää ratkaisua olisi näytön uudelleen arvioin-

nin perusteella muutettava, sen on toimitettava 7 §:ssä tarkoitettu suullinen käsittely, ellei kysymys jne.

II. Käytännössä on aiheuttanut jonkin verran päänvaivaa kysymys siitä, minkälaisen ratkaisujen muuttaminen välttämättömästi edellyttää suullista käsittelyä. Pohdintaa on edellyttänyt myös, mikä ulottuvuus sanonnalla »näytön uudelleen arvioimisen perusteella» on. Suullisen käsittelyn »ilmeistä tarpeettomuutta» koskeva varaus on sekin moniselitteinen; hovioikeushan toimittaa jo 26 luvun 7 §:n nojalla suullisen käsittelyn »tarvittaessa», ja 8 § tulee näin ollen periaatteessa sovellettavaksi vain tilanteissa, joissa hovioikeus ei ole havainnut tuollaisen käsittelyn tarvetta olevan.

On selvää, että hovioikeudet joutuvat usein ratkaisemaan suullisen käsittelyn pakollisuutta koskevan kysymyksen sellaisen tyyppitapauksen yhteydessä, jonka eri piirteet kuuluvat lainkohdassa käytettyjen sanojen kielellisen merkityksen ydinalueeseen ja jonka osalta arvostusta edellyttävä tunnusmerkkikään (»ei ilmeisesti tarpeeton») ei jo olemassa olevien auktoritatiivisten kannanottojen valossa välttämättä aiheuta vaikeuksia.

Jos alioikeus on hylännyt syytteen »toteennäyttämättömänä» (ja käyttänyt tätä tai vastaavaa ilmaisuja korrektisti ¹) ja hovioikeus, katsoen syytteen perusteeksi esitetyt tosiasiat näytetyiksi, tuomitsee syytetyn rangaistukseen, on epäilemättä kysymys tilanteesta, jossa hovioikeus »näytön uudelleen arvioimisen perustella muuttaa alioikeuden rangaistusvaatimuksesta tekemää ratkaisua». Mikäli hovioikeuden tällaisessa tapauksessa tuomitsema rangaistus on vankeutta, sen yleensä tulee katsoa, että suullisen käsittelyn toimittaminen ei olisi »ilmeisesti tarpeeton» (Lakivaliokunta; em mietintö s 3). Näin varsinkin, jos syytetty on kiistänyt syytteen (KKO 1980 II 78) ja näyttö rajoittunut asianosaisten ristiriitaisten kertomusten lisäksi vain aiheetodistuksiin (KKO 1980 II 80).

II. 1. Aina tilanne ei kuitenkaan ole näin yksiselitteinen. Lainkohdan sanamuodon perusteella ei ole ainakaan riidattoman selvää, voiko ja millä edellytyksillä alioikeuden turvaamistoimenpidettä koskevan ratkaisun muuttaminen välttämättömästi edellyttää suullista käsittelyä. Turvaamistoimenpidettä koskeva ratkaisu ei nimittäin jää sanonnan »rangaistusvaatimuksesta tekemä ratkaisu» kaikkien kielellisten mer-

¹ Joskus alioikeudet ilmoittavat syytteen hylkäämisen perusteeksi »näyttämättä jäämisen», vaikka hylkääminen itse asiassa perustuukin sinänsä näytetyksi katsotun tosiasia-aineiston oikeudelliseen arviointiin.

kitysvivahteiden ulkopuolelle. Sanalla »rangaistusvaatimuksesta» voidaan osittain kattaa sanaparin »rangaistusvaatimuksen johdosta» merkitysalue, ja ainakin sellaisen turvaamistoimenpiteen, jonka osalta ei erityistä vaatimusta ole tarpeen esittääkään, voitaneen useissa tapauksissa hyvinkin katsoa tulleen rangaistusvaatimuksen »johdosta» määräytyksi. Lainkohtaan sisällytetty sakkoja koskeva varaus ei ensi näkemältä sekään sulje tätä vaihtoehtoa pois, sillä varaushan koskee tilanteita, joissa »kysymys on vain sakosta».

Mitä sitten sanoo lakivaliokunta, jonka toimesta lainkohta on syntynyt? Valiokunnan mietinnöstä on luettavissa seuraava toteamus (s 3): »Säännöksen mukainen velvollisuus suullisen käsittelyn toimitamiseen koskisi periaatteessa *kaikkia niitä tilanteita*, joissa hovioikeus näytön uudelleen arvioimisen perusteella *rikosasiassa päättyy toisenlaiseen tulokseen* kuin alioikeus, jollei kysymyksessä ole vähäinen rikos (kurs. tässä)». — Lausuman alkuosa viittaa siihen, että valiokunta olisi lakitekstissä käyttänyt sanontaa »rangaistusvaatimuksesta tekemää ratkaisua» sanonnan »ratkaisu, johon rikosasiassa on päädytty» synonyyminä. Jos näin todella olisi, ei muuhun tulokseen juuri voisi päätyä kuin siihen, että valiokunta on halunnut saattaa myös turvaamistoimenpiteitä koskevat ratkaisut »pakkosuullisen» piiriin.

Rohkenen kuitenkin väittää, että siteeratun lausuman alkuosa sisältää niin ilmeisen ajatuksen tai kielen lipsahduksen, ettei siitä ole tehtävissä mitään tulkinnallisia johtopäätöksiä. »Tulos, johon rikosasiassa on päädytty» koskee luonnollisesti myös vahingonkorvausta — niin, vieläpä todistajille ja oikeudenkäyntiavustajille määrättyjä palkkioita — eikä ole mahdollisuuksien rajoissa, että valiokunta olisi halunnut ulottaa suullisen käsittelyn pakollisuuden myös tällaisiin ratkaisuihin ja pyrkinyt ilmaisemaan tämän tavoitteensa käyttämällä lakitekstissä sanontaa »rangaistusvaatimuksesta tekemää ratkaisua».

Lausumasta on sen sijaan kyllä luettavissa, että valiokunta on halunnut jättää vähäiset rikokset pakollisen suullisen käsittelyn ulkopuolelle. Mietinnön seuraavasta virkkeestä havaitaan, että valiokunta viittaa suullisen käsittelyn kohtuuttomaan kalleuteen ja raskauteen vähäisissä rikosasioissa perusteena sille, ettei suullista käsittelyä ole toimitettava, jos »kysymys on vain sakosta». Tuo peruste osoittaa käsitykseni mukaan osaltaan, että valiokunta — vallitsevan terminologian mukaisesti — on vähäisestä rikoksesta (rikosasiasta) puhuessaan kiinnittänyt huomiota ainoana kriteerinä rangaistukseen, ei sen sijaan muihin seuraamuksiin. Jos tämä johtopäätös on oikea, ulottuu lain-

kohtaan sisällytetty varaus »ellei kysymys ole vain sakosta» myös tapauksiin, joissa sakon ohella on kysymys turvaamistoimenpiteistä.² Tästä puolestaan seuraa, että jos jutussa rangaistuksen osalta on kysymys vain sakosta, suullista käsittelyä ei ole pakko kysymyksessä olevan lainkohdan mukaan toimittaa, vaikka hovioikeus muuttaisikin alioikeuden ratkaisua turvaamistoimenpiteen osalta. Koska sen paremmin turvaamistoimenpiteen laatu kuin ankaruuskaan ei (yleensä) ole yhteydessä rikoksesta tuomittavan rangaistuksen laatuun, katson, että (pelkästään) turvaamistoimenpidettä koskevan ratkaisun muuttaminen on aina ja siis myös kun (muuttamatta pysytetty) rangaistus on sakkoa ankarampi periaatteessa mahdollista suullista käsittelyä toimittamatta. Kokonaan toinen asia on, että tällaisen ratkaisun muuttaminen yksittäistapauksessa saattaa, syytetyn oikeusturva huomioon ottaen, luoda 7 §:n 1 momentin »tarvittaessa» -tilanteen.

II. 2. Lainkohdan sanamuodon mukaan alioikeuden rangaistusvaatimuksesta tekemän ratkaisun muuttaminen edellyttää periaatteessa suullista käsittelyä riippumatta siitä, onko muutos syytetyn kannalta edullinen vaiko epäedullinen.³ Muuttamisen tulee kuitenkin perustua »näytön uudelleen arvioimiseen».

Selvää lienee, että näytöllä ei tarkoiteta pelkästään alioikeudessa esitettyä selvitystä, joka hovioikeudessa »uudelleen» arvioidaan, vaan jutun hovioikeudessa käsillä olevaa kokonaisnäyttöä. »Uudelleen» arvioimisella puolestaan tarkoitettaneen sitä, että hovioikeus päättyy näytön arvioimisessa toiseen tulokseen kuin mihin alioikeus oli sen käytössä olleen selvityksen perusteella päätenyt.

Jossakin määrin ongelmallisena on nähty kysymys siitä, kuinka laajasti näytön arvioiminen on ymmärrettävä. Voidaan nimittäin väittää, että esimerkiksi rangaistuksen mittaaminen tai rajankäynti eri rikostunnusmerkistöjen välillä aina perustuu näytön *arvioimiseen* ja että hovioikeuden näissä suhteissa tekemä muutos edellyttäisi suullista käsittelyä silloinkin kuin täsmälleen samat tosiseikat on katsottu selvitettyiksi niin ali- kuin hovioikeudessakin.

Omalta kohdaltani katson kuitenkin näytön arvioimiseksi lainkohdan tarkoittamassa mielessä päätöksenteon sitä vaihetta, jossa hovi-

² Puheena oleva varaus koskee käsitykseni mukaan ratkaisua ja sen muuttamista in concreto. Niinpä jos hovioikeus vain määrää alioikeuden jo ehdollisena tuomitseman vankeusrangaistuksen lisäksi oheissakon tai muuttaa alioikeuden tuomitsemää oheissakkoa, »kysymys on vain sakosta».

³ Lainkohdasta ei nähdäkseni ole luettavissa sitä, että sen sisältämä »luottamussäännös» koskisi vain ratkaisun muuttamista syytetyn vanhingoksi; vrt *Lager* DL 1979 s. 24.

oikeus käytettävissään olevan selvityksen pohjalta muodostaa kantansa siihen, ovatko tosiasiallinen tapahtumankulku ja tosiseikat (mukaan lukien mm syyllisyyskysymykseen liittyvät psyykkiset seikat ja mielenliikkeet) tulleet toteennäytetyiksi (OK 17: 2¹). Sen arvioiminen, mikä oikeudellinen merkitys toteennäytetyiksi tulleilla seikoilla on ja mitä oikeudellisia johtopäätöksiä niistä on tehtävä, ei tämän mukaan enää olisi »näytön arvioimista».⁴ Periaatteessa tämä ero on selvä. Käytännössä sen havaitseminen sen sijaan saattaa olla vaikeata. Aina ei nimittäin alioikeuden ratkaisusta ole luettavissa, onko jokin kannanotto perustunut (hovioikeuden käsityksen mukaan) virheelliseen käsitykseen tosiasioista vaiko tosiasioiden oikeudellisesta merkityksestä. Suotta ei lakivaliokunta viitatussa mietinnössään (s 3) patistelekaan alioikeuksia lausumalla, että näiden tulisi »mahdollisuuksien mukaan myös perustella, minkä näytön perusteella ratkaisuun on päädytty».

Todettakoon, että esitetty tulkinta jättää puheena olevan lainkohdan soveltamisalueen ulkopuolelle eräät sellaiset tapaukset, joissa alioikeus on hylännyt syytteen ja hovioikeus tuomitsee alioikeudessa henkilökohtaisesti kuullun syytetyn vankeusrangaistukseen. Tällainen tilanne on kysymyksessä esimerkiksi silloin kun alioikeuden syytteen hylkäävä päätös on perustunut pelkästään RL 8 luvun säännösten virheelliseen soveltamiseen. Tosiasiapuoli ja syyllisyys ovat saattaneet tulla asianomistajan vahingonkorvausvaatimuksen johdosta niin perusteellisesti selvitettyiksi ja alioikeuden päätöksessä todetuiksi, että mitään näytön uudelleen arvioimista hovioikeudessa ei tapahdu. — Rikosasian vastaajan oikeusturvaan liittyvät periaatteelliset näkökohdat samoin kuin OK 25 ja 26 luvun uudistamisen henki edellyttävät mielestäni kuitenkin, että hovioikeus tällöin yleensä katsoo kysymyksessä olevan 26: 7¹:n tarkoittaman »tarvittaessa» -tilanteen ja toimittaa suullisen käsittelyn.⁵

II. 3. Milloin suullinen käsittely sitten — pakollisuuden muiden edellytysten ollessa käsillä — on »ilmeisesti⁶ tarpeeton»?

Kun huomattavakaan muutos alioikeuden rangaistusvaatimuksesta tekemään ratkaisuun ei vaadi suullista käsittelyä, ellei muutos perus-

⁴ Varsinaisia perusteluja tälle näkemykselleni en tosin kykene esittämään, ellei sellaiseksi hyväksytä toteamusta, että laajempi tulkinta ulottaisi suullisen käsittelyn pakollisuuden tilanteisiin, joiden osalta tällaisen menettelyn tarve on nähty vähäisenä. Ks. esim. *Elillä*, Hovioikeusmenettely 1971 s. 122.

⁵ Hallituksen esityksen mukaan tuomitseminen olisi ilmeisesti edellyttänyt syytetyn henkilökohtaista kuulemistä hovioikeudessa.

⁶ En malta olla tässä yhteydessä viittaamatta *Routamon* mainioon artikkeliin Lainsäätäjän sananvalinta ja Pavlovin koirat, LM 1979 s. 44 ss.

tu näytön uudelleen arvioimiseen, on oikeutettua ottaa pääkriteeriksi tarpeellisuusharkinnassa se todennäköisyys, jolla suullisen käsittelyn voidaan olettaa vaikuttavan nimenomaan tuon arvioimisen lopputulokseen. — Jos arvioija 100 %:lla varmuudella tietää, että suullinen käsittely ei tulisi vaikuttamaan siihen tulokseen, johon näytön arvioimisen osalta jo käytettävissä olevan todistusaineiston pohjalta päädytään (on päädytty), hän kaiken järjen mukaan saa — myös syytetyn oikeusturvan huomioon ottaen — pitää suullista käsittelyä lainkohdan tarkoittamassa mielessä ilmeisesti tarpeettomana.

Toisaalta on selvää, että tarpeettomuus-arviointi täytyy olla tehtävissä, vaikka tuota — teoreettista ja saavuttamatonta — 100 %:sta varmuutta ei olisikaan. Regulaattorina toimivat ennen kaikkea syytetyn oikeusturva, mutta myös »muut mahdolliset asiaan vaikuttavat seikat» (LaV).

Erään ohjeen syytetyn oikeusturvan huomioon ottamisen vaikutuksesta antaa lakivaliokunta mietinnössään: »... suullinen käsittely olisi säännönmukaisesti toimitettava muun muassa silloin, kun hovioikeus näytön uudelleen arvioimisen perusteella tuomitsee alioikeudessa vapautetun henkilön vankeusrangaistukseen». On merkillepantavaa, että valiokunta käyttää sanaa »säännönmukaisesti» eikä »aina». Korkein oikeus on edellä jo viitatuissa kahdessa julkaistussa ratkaisussaan ottanut kantaa suullisen käsittelyn ilmeiseen tarpeettomuuteen tilanteessa, jossa alioikeudessa vapautettu henkilö hovioikeudessa oli tuomittu vankeusrangaistukseen suullista käsittelyä toimittamatta. Sitä, että tällainen käsittely korkeimman oikeuden mielestä ei olisi ollut »ilmeisesti tarpeeton», perusteltiin ensimmäisessä tapauksessa viittaamalla tuomitun kiistämiseen (KKO 1980 II 78) ja jälkimmäisessä paitsi sillä, että tuomittu oli kiistänyt syytteen alioikeudessa ja pysynyt kiistämisessään hovioikeuteen antamassaan vastauksessa, myös sillä että näyttö, johon ratkaisu »oli perustettava, rajoittui asianosaisten olennaisissa kohdin ristiriitaisten kertomusten lisäksi vain aihetodisteisiin» (KKO 1980 II 80).

Sekä lakivaliokunnan viimeksi siteerattu lausuma että mainitut korkeimman oikeuden ratkaisut viittaavat siihen, että suullisen käsittelyn toimittamista ei ole pidettävä poikkeuksettoman pakollisena edes silloin kun alioikeudessa vapautettu näytön uudelleen arvioimisen perusteella hovioikeudessa tuomitaan vankeusrangaistukseen. Omalta kohdaltani pidän tätä sinänsä hyväksyttävänä kannanottona. Ottaen huomioon syytetyn oikeusturvaan liittyvät — myös periaatteellista laatua olevat — näkökohdat olen kuitenkin taipuvainen ajattele-

maan tilannetta »toisin päin» kun mitä korkein oikeus ainakin jälkimmäisessä ratkaisussaan näyttää tehneen. Katson, että suullisen käsittelyn tarpeellisuutta on puheena olevan kaltaisissa tilanteissa pidettävä likipitään lēgaalisen presumtion vahvuisena pääsääntönä ja että »ei- ilmeisesti- tarpeettomuutta» ei näin muodoin tarvitse perustella sen paremmin syytetyn kiistämisellä kuin näytön ristiriitaisuudellaan. Sen sijaan, jos hovioikeus poikkeuksellisesti katsoisi tällaisessa tapauksessa voivansa pitää suullista käsittelyä ilmeisesti perusteettomana, kannanotto olisi perusteltava ja perusteltava siten, että ratkaisusta ilmenevät ne seikat ja näkökohdat, joiden nojalla hovioikeus on arvioinut »varmaksi» suullisen käsittelyn merkityksettömyyden näytön uudelleen arvioimisen kannalta.

Myös tapauksissa, joissa syytetty on jo alioikeudessa tuomittu rangaistukseen ja hänet hovioikeudessa *näytön uudelleen arvioimisen perusteella* tuomitaan olennaisesti ankarampaan rangaistusseuraukseen (vrt OK 26:11 1 ja 3 k.), tulisi suullisen käsittelyn toimittamatta jättämisen edellyttää varsin korkea-asteista, ratkaisussa näkyvästi perusteltua todennäköisyyttä siitä, että menettely ei voisi vaikuttaa näytön arvioimisen lopputulokseen. Mitä vähäisemmästä muutoksesta syytetyn vahingoksi on kysymys, sitä »kevyempää» todennäköisyysarviointi saa olla; jossakin vaiheessa tulee kuitenkin vastata 26:7¹:n »tarvittaessa» -tilanne.

Tapauksissa, joissa muutos tapahtuu syytetyn eduksi, »pakko-suullinen» tulee tosiasiallisesti varsin harvoin kysymykseen. Lakivaliokuntakin mietinnössään lausuu, että suullinen käsittely saattaa »poikkeuksellisesti olla pakollinen hovioikeuden vapauttaessa alioikeudessa tuomitun, jos suullista käsittelyä erityisestä syystä esimerkiksi muun asianosaisen kannalta on pidettävä *tarpeellisena* (kurs. tässä)». Ja tällöinhän yleensä ollaan itse asiassa jo 7¹ §:n tarkoittamassa tilanteessa.

III. Mitään suullisten käsittelyiden räjähdysmäistä kasvua OK 26:8 ei ilmeisesti ole aiheuttanut. Säännöksen kolmen ensimmäisen voimassaolovuoden aikana toimitettiin hovioikeuksissa kaikkiaan 393 suullista käsittelyä (samana aikana ratkaistiin hovioikeuksissa kaikkiaan yli 50.000 asiaa). Määrään sisältyvät myös hovioikeuksien ensimmäisenä asteena käsittelemät jutut samoin kuin OK 26:7¹:n nojalla toimitetut suulliset käsittelyt. Voidaanko tästä tehdä se johtopäätös, että suullisen käsittelyn säätäminen tietyin edellytyksin pakolliseksi ei ole ollut huomattavan tarpeen vaatimaa? Kenties. Toinen mahdollisuus on, että säännös on korottanut jutturuuhkien alla

Kaarlo L. Ståhlberg

ponnistelevien hovioikeuksien muutoskynnystä ja/tai lisännyt sakko-rangaistuksen suosiota («... ellei kysymys ole vain sakosta ...»). Mikäli tämä vaihtoehto vastaa todellisuutta, säännös on lisännyt syytettyjen »oikeusturvaa» tavalla, jota tuskin voidaan pitää oikeuspoliittisesti onnistuneena. Kysymyksen selvittäminen ei varmaankaan olisi mahdotonta eikä varmastikaan tarpeetonta.